

**Pràctiques de camp en antropologia social i cultural
I**

Codi: 101263

Crèdits: 12

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Virginia Fons Renaudon

Correu electrònic: virginia.fons@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Anna Maria Piella Vila

Irina Casado Aijon

Prerequisits

D'acord amb el Pla d'Estudis 2009, aprovat pel Ministeri, cal cursar les següents assignatures amb l'ordre establert:

Segon curs de Grau, primer semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural I; segon semestre, Epistemologia i Mètodes d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; Tercer curs, primer semestre, Tècniques d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; segon semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II.

Objectius

L'assignatura Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural I (d'ara en endavant Camp I), és la primera d'un itinerari de cinc que es desenvolupa al llarg de dos anys d'estudis (segon i tercer curs de Grau), i que acaba el primer semestre de quart curs amb el Treball Final de Grau.

Els objectius de l'assignatura són:

- Assolir, mitjançant la pràctica d'un treball de camp de caràcter prospectiu, un coneixement directe dels avantatges, les potencialitats, les limitacions i els riscos que suposa el treball de camp clàssic en l'etnografia.
- Aprendre la seva tècnica bàsica, l'observació participant, dur a terme el registre i l'anàlisi d'un diari de camp.
- Conèixer un grup humà i arribar a formular problemes de recerca i hipòtesis temptatives.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per tal d'assolir els objectius planificats, en aquest cas en contextos multiculturals i interdisciplinaris.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els procediments, les tècniques i els recursos instrumentals per desenvolupar treball de camp etnogràfic.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
3. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
4. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
5. Aplicar els codis ètics vigents al treball de camp etnogràfic.
6. Aplicar una perspectiva holística al problema d'estudi i analitzar les institucions humanes dins de configuracions culturals més àmplies.
7. Avaluar críticament els materials etnogràfics com a proposta de models teòrics.
8. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
9. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
10. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
11. Establir relacions etnològiques de confiança amb els subjectes, que estimulin la producció i la fiabilitat de les dades.
12. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
13. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els canons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
14. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
15. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
16. Fer un ús ètic de la informació, sobretot quan té caràcter personal.
17. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
18. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
19. Mantenir una conversa adequada al nivell de l'interlocutor.
20. Obtindre i registrar dades etnogràfiques aplicant les diferents tècniques de recollida i anàlisi, utilitzant en especial procediments qualitatius i la pràctica de l'observació participant.
21. Operacionalitzar els conceptes teòrics i posar a prova les explicacions dels fenòmens socioculturals.
22. Planificar la feina de manera efectiva individualment o en grup per a la consecució dels objectius plantejats.
23. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics.
24. Resoldre problemes de manera autònoma.
25. Seleccionar les tècniques adequades per a cada disseny de recerca.

26. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
27. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
28. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.

Continguts

Els objectius del curs s'aniran assolint paulatinament i fins al final no es tindrà una consciència clara del què s'ha estat realitzant, en bona mesura, gràcies al treball de reflexió que s'exigeix per avaluar l'assignatura. Aquesta manca de control sobre el què s'està fent, comporta certa inseguretat en alguns moments del curs que són inherents a la mateixa observació participant, i al mateix temps necessaris en la iniciació a la tècnica que ens ocupa.

No s'avançaran continguts (excepte a les classes i les lectures inicials), sinó que s'aniran introduint a mesura que els diferents moments del procés d'entrada al terreny es vagin assolint.

Es treballaran els següents aspectes:

1. Observació participant (accés, relació etnològica, qüestions ètiques i metodològiques, perspectiva de gènere, classe i raça, etc.)
2. Elaboració del diari de camp.
3. Organització de la informació i sistematització de les dades.
4. Identificació de temes d'interès teòric.
5. Plantejament de qüestions d'investigació.
6. Proposta d'hipòtesis temptatives.

Metodologia

En la franja horària que s'assigna a aquesta assignatura, s'imparteixen al voltant de set sessions col·lectives al llarg del semestre, dirigides a tot el grup, d'una hora i mitja de duració aproximadament, d'acord amb un calendari que s'estableix a l'inici de curs. En aquestes sessions col·lectives, a banda de continguts, s'aniran donant les pautes comunes de treball, segons el moment del procés de la pràctica en què ens trobem. La primera sessió col·lectiva es realitzarà la primera setmana de classe.

La resta del treball serà tutoritzat individualment al despatx de la professora segons un calendari pactat entre l'estudiant i la professora (dia i hora concrets). Aquest seguiment individual permetrà tractar aquells aspectes, que havent-se informat col·lectivament a les sessions d'aula, no han quedat prou clars en aplicar-los al context concret de la pràctica de cada estudiant. Tanmateix, aquestes tutories ajudaran a conèixer les capacitats de l'alumne i dificultats en la relació etnològica, les característiques de la seva percepció, a aprendre continguts concrets i específics relacionats amb el tipus de situacions i població amb les que està treballant i proporcionaran el context en el que es poden aclarir tots aquells dubtes, inseguretats, problemes i d'altres qüestions relacionades amb el decurs de la pràctica.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions collectives	10	0,4	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 20, 21, 23, 25
Tipus: Supervisades			

Sessions individuals	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28
Tipus: Autònomes			
Lectura i ressenyes dels articles del dossier	15	0,6	1, 7, 8, 14, 15
Observació participant de camp	35	1,4	4, 5, 6, 9, 11, 12, 19, 20, 22, 23, 24, 25
Redacció del treball final	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23, 26, 27
Registre, sistematització i anàlisi del diari de camp	60	2,4	4, 6, 20

Avaluació

Aquesta assignatura s'avalua de manera continuada i amb la supervisió permanent del professorat. I consisteix en tres proves:

1. Lectures i ressenyes (10%). Assistència i participació en les sessions col·lectives (10%).
2. El procés de treball i seguiment de tutorització (40%).
3. El procés d'anàlisi i treball final (40%).

Les persones matriculades han d'haver resolt totes les tasques de camp previstes per al desenvolupament de l'assignatura, per tenir dret a presentar el treball final i ser avaluades. Serà, per tant, NO AVALUABLE aquell/a estudiant que no hagi seguit el procés tutoritzat de les pràctiques d'observació i de seguiment del diari de camp.

Per ser avaluable de l'assignatura cal haver superat 2/3 de l'assignatura a través de la tutorització del seguiment del treball i el procés d'anàlisi.

El procés d'avaluació de l'assignatura no contempla un sistema de recuperació, donat el seu caràcter eminentment pràctic (tal como especifica l'article 112.1 Doc. Adaptació de la normativa d'avaluació, UAB). El que sí preveu és la resolució de les diferents etapes del treball de camp a través del sistema de tutories.

Al llarg de l'assignatura, el professorat informará l'alumnat del procediment i data de revisió de les qualificacions.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1a. Lectura i ressenyes corresponents	10%	10	0,4	1, 7, 8, 14, 15
1b. Assistència i participació a les sessions	10%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 20, 21, 23, 25

2. El procés de treball i seguiment de tutories	40%	90	3,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25
3. El procés d'anàlisi i el treball final	40%	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23, 26, 27, 28

Bibliografia

Dossier de lectura obligatòria :

San Román, Teresa (2000). "El mundo que compartimos. Una alternativa". *Revista Antropología*, 9.

Taylor, S.J. & R. Bogdan (1986). "La observación participante en el campo" a *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, pp. 50-91.

Cardoso de Oliveira, Roberto (2004). "El trabajo del antropólogo: mirar, escuchar, escribir", *AVÁ*, 5, pp. 55-68.

Malinowski, Bronislaw (1975 [1939]). "Confesiones de ignorancia y fracaso" a J.R. Llobera (ed) *La antropología como ciencia*. Barcelona: Anagrama, pp.129-139.

Pérez, C., E. Ardèvol, M. Bertrán & B. Callén (2003). "Etnografía virtualizada: la observación participante y la entrevista semiestructurada en línea". *Athenea Digital: Revista de Pensamiento e Investigación Social*, 3, 72-92. <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-64775>

Lectures recomanades:

Ardèvol E. & E. Gómez-Cruz (2020). "Digital ethnography and media practices". A: F. Darling-Wolf (Editor). *The International Encyclopedia of Media Studies: Research Methods in Media Studies*, Volume 7.

Guasch, O. (1997). *Observación Participante*. Madrid: CIS (Centro de Investigaciones Sociológicas), Cuadernos Metodológicos, 20.

Hammersley, M. & P. Atkinson (1994). *Etnografía. Métodos de Investigación*. Barcelona: Paidós.

Lawrence Neuman, W. (1997). *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston, London: Allyn and Bacon.

San Román, T. (1996). "De la intuición a la contrastación: el trabajo de campo en antropología en la formación de los nuevos antropólogos", a Aurora González Echevarría (coord.), Simposio VIII Epistemología y método, *Actas del VII Congreso de Antropología Social*. Zaragoza, pp.167-178.

Per a més informació sobre etnografia digital veure:

<https://docs.google.com/document/d/1clGjGABB2h2qbduTgfqribHmog9B6P0NvMgVuiHZCI8/preview>

Programari

Processador de textos (tipus Word).